

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การให้การศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะว่าการศึกษานั้นเป็นกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโต และมีความงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จนเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณธรรมสูง (สุทิน บุญช่วงศ์, 2530) มีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกนับถือศาสนา ศาสนาอิสลามก็เป็นศาสนาหนึ่งในประเทศไทยที่มีผู้นับถือมากเป็นอันดับ 2 รองจากพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาอิสลามได้เน้นความสำคัญของการให้การศึกษ ซึ่งมุฮัมมัด อะดิษะฮ์ อัล-อิบรอฮีม (2521) กล่าวถึงอุดมการณ์ทางการศึกษาของอิสลามไว้ 2 ประการ คือ

ประการแรก การศึกษานั้นเท่ากับการทำความรักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า เป็นการศึกษาทันทั้งทางโลกและทางธรรม ทุกคนมีโอกาสที่จะศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน และถือว่าเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายที่จะต้องแสวงหาความรู้

จากบทบัญญัติคัมภีร์อัลกุรอาน เน้นให้มุสลิมทุกคนเป็นผู้ศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลาทั้งด้านการอ่าน การเขียน และค้นคว้า เน้นให้มนุษย์ใช้ปัญญาและเหตุผล นอกจากนั้นท่านนบีมุฮัมมัด ได้มีโอวาทหลายตอนเกี่ยวกับการศึกษา อาทิ

" จงศึกษาตั้งแต่อยู่ในอู่อ(เปล) จนถึงหลุมฝังศพ "

" ผู้ใดไปแสวงหาความรู้ หมายถึงเขาไปในทางของพระผู้เป็นเจ้าจนกระทั่งกลับ "

" ผู้ที่มีความรู้ คือทาสยาของบรรดาศาสดาทั้งหลาย และศาสดาทั้งหลาย ได้ทั้งความรู้เอาไว้เป็นมรดกที่เป็นลาภอันยิ่งใหญ่ " (เสาวนีย์ รุจิระอัมพร, 2522) "

ประการที่สอง การศึกษาของอิสลามคือ การศึกษาอบรมให้มีอิสระและเชื่อมั่นในตัวเอง ในการแสวงหาความรู้และมีเสรีภาพในการศึกษา จัดการศึกษาให้แก่เด็กตามความสามารถทางสติปัญญาที่แตกต่างกันของแต่ละคน

การจัดการศึกษาใดๆก็ตามเพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัย "ครู" เป็นตัวจักรสำคัญ ที่ทำให้ระบบและการจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยก้าวหน้า สามารถสนองความต้องการของแต่ละบุคคล สามารถที่จะนำไปใช้ในวิถีจริง และสามารถอยู่ในสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้อย่างดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวครูให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาได้รับผลสำเร็จในการสร้างประชากรที่มีคุณภาพต่อไป ครูจึงจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่ต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและกระตือรือร้นให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่การสอนอยู่เสมอ โดยการศึกษาเพิ่มเติม อ่านตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อครูจะได้นำความรู้ ทักษะ ความชำนาญและสิ่งใหม่ๆ มาใช้ปรับปรุงการทำงานของตนให้เจริญก้าวหน้า ทันต่อสภาวะการณ์ที่ได้เปลี่ยนไป (วิชัย เอื้อคบัว, 2534) จากผลการวิจัยของเจ็ชว บุรีภักดี และคนอื่นๆ (2530: 192) พบว่าคนส่วนใหญ่เห็นว่าครูที่ดีควรจะมีลักษณะของการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คือหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยวิธีการต่างๆ รู้จักนำแนวคิด และวิธีการใหม่ๆ มาปรับปรุงการทำงานและเพิ่มความสามารถในการสอนให้ดีขึ้น วิธีการหนึ่งที่สามารถจะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีขึ้น คือการนำเทคโนโลยีและแนวความคิดใหม่ๆ ทางการศึกษาเข้ามาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับเป็รื่อง กุมุท(2523: 247-248) ที่กล่าวว่า "วงการศึกษาไทยได้เคลื่อนไหวและพยายามนำความคิดและวิธีการใหม่ๆ หรือนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้เพื่อพัฒนาไปสู่ผลการศึกษที่ดีขึ้น" ดังนั้นการพัฒนาตนเองของครูจะส่งผลให้ครูเป็นผู้ที่มีความทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งยังช่วยให้ครูได้รับรู้และมองเห็นช่องทางของการใช้นวัตกรรมต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางเป็นอย่างดีอีกด้วย

นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ได้ถูกคิดค้นขึ้นจากความพยายามของนักการศึกษา โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ร่วมกับแนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาทางการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น จึงนับว่านวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษามีคุณค่าอย่างยิ่ง ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู (ประหยัด จีรวรพงศ์, 2522) การนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษามาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนนั้น จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อครูยอมรับ และมีส่วนร่วมในการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษานั้นๆอย่างจริงจัง ดังที่สุมิตร คุณานุกร (2523: 248) ได้กล่าวไว้ว่า " ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำนโยบายการเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติให้เกิดผล หากครูไม่ให้การยอมรับและให้ความร่วมมือแล้ว การเปลี่ยนแปลงก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ "

การยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งโรเจอร์ และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจที่จะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษานั้นประกอบด้วย 5 ระดับ คือ (1) ขั้นรับรู้ (2) ขั้นสนใจ (3) ขั้นประเมินค่า (4) ขั้นทดลองใช้ และ (5) ขั้นการยอมรับ นอกจากนี้ ฟรานซิส อาร์ แอลเลน (Francis R. Allen, 1971) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่สนับสนุนการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาว่าเกิดจากปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยทางวัฒนธรรม คือความเชื่อและค่านิยมต้องเข้ากันได้กับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา
2. ปัจจัยทางจิตวิทยา โดยทั่วไปบุคคลจะเกิดความเคยชินอยู่กับแผนชีวิต หรือการปฏิบัติเก่าๆ และความรู้สึกว่าของเดิมคืออยู่แล้วไม่ยากเปลี่ยนแปลง เว้นแต่ว่าของใหม่จะดีกว่าของเก่า
3. ปัจจัยทางสังคม ผู้รับการเผยแพร่จะต้องด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่รับเข้าไปใช้แล้ว จะทำให้สภาพสังคมของเขาขาดคุณภาพ เกิดสภาวะไร้ระเบียบ แต่สภาวะดังกล่าวมองเห็นได้ยาก และใช้เวลานานมากที่เดิ�กว่าจะมองเห็นออก
4. ปัจจัยทางด้านตัวนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาเอง ถ้าปรากฏว่าตัวนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่แพร่หลายเข้าไปนั้นมิใช่การที่ยังยากซับซ้อน ผู้รับการ

เผยแพร่เกิดความวุ่นวายไม่เข้าใจนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษานั้นย่อมถูกละเลย

5. ปัจจัยทางด้านผลประโยชน์ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษานั้นจะต้องมีผลต่อผู้รับการเผยแพร่

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่ทำให้ครูยอมรับหรือต่อต้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาอีกหลายประการด้วยกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากครูขาดแหล่งศึกษาทดลองเกี่ยวกับนวัตกรรม ขาดผู้แนะนำนวัตกรรมมาใช้ และขาดแรงจูงใจเกี่ยวกับผลตอบแทนของครูผู้นำนวัตกรรมมาปฏิบัติ (Hiles, 1964) การขาดการชี้แจงจุดมุ่งหมายของโครงการซึ่งจะส่งผลถึงบุคคล สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเงินทุนในการส่งเสริมนวัตกรรมนั้น (Richard, 1977) และนอกจากนี้ผู้บริหารก็ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลง หากผู้บริหารมีเจตคติในด้านลบต่อนวัตกรรมแล้ว ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีแนวโน้มที่คัดค้านวิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ ตามไปด้วย (Watson, 1966) เช่นเดียวกับที่ สาลี ทองธิว (2526: 26-27) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาของครูผู้สอนสรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอน
2. โครงสร้างของคนในสังคม
3. การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน
4. คุณสมบัติของนวัตกรรม

ศูนย์วิทยพัทยากร

นอกจากนี้ วิเชียร จิตทรัพย์ (2533) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 จากผลการวิจัยพบว่า ครูมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 6 มีการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาอยู่ในระดับมาก และในการหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ด้านสถานภาพของครูผู้สอน ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรมกับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูมัธยมศึกษา พบว่าไม่มีตัวทำนายใดที่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนใหญ่การศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา จะมีผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูหรือผู้บริหารทางด้านวิชาสามัญ แต่ครูผู้สอนทางด้านศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดๆ ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาโดยเฉพาะการเรียนการสอนทางศาสนาอิสลาม จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม

ซึ่งครูสอนศาสนาอิสลามจะต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดหลัก 3 ประการ ที่เป็นหัวใจของศาสนาอิสลามที่มุสลิมทุกคนพึงมี ดังที่ ดร.อาดีติ หมานสนิท (2528: 2-5) ได้กล่าวถึง "หัวใจของอิสลาม" พอสรุปได้ว่า หลักการสอนหรือหัวใจอิสลามที่เป็นหนทางนำไปสู่ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าตามทรรศนะอิสลาม จำเป็นต้องผ่านหลัก 3 ประการคือ

1. หลักความศรัทธา มุสลิมทุกคนจะต้องศรัทธาในพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของแผ่นดินเท่านั้น ศรัทธาในบรรดาเทวดา ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ทุกฉบับ ศรัทธาในบรรดาศาสนทูตทุกท่าน ศรัทธาในวันปรโลกและกฎศกาวการดี

2. หลักปฏิบัติ จะต้องมีการอบรมให้มุสลิมทุกคนปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา โดยกล้าเสมอที่จะประกาศแต่ความดี ละความชั่ว รู้จักปฏิบัติหน้าที่ส่วนตนและหน้าที่ส่วนรวม เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

3. หลักประจำใจ มุ่งสอนให้มุสลิมทุกคนปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยถือว่าภาระหน้าที่การงานทั้งปวงที่ตนปฏิบัตินั้น เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำด้วยความรับผิดชอบ โดยไม่มีสิ่งใดแอบแฝง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสอนในเรื่องของศาสนานั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เพราะเป็นสิ่งที่มุสลิมทุกคนจะต้องยึดถือและปฏิบัติอย่างถูกต้องไปจนกระทั่งตาย ดังที่ ดร.อิหมรอน มะลูลิม (2525) ได้กล่าวไว้ว่า "การเรียนการสอนศาสนานั้นจำเป็นอย่างยิ่งขาด เพราะศาสนาบังคับให้ทุกคนต้องมีความรู้เบื้องต้น หรือที่มาของศาสนาเป็นอย่างไร (ฟัรคูลีน) การมนัสการต่อพระเจ้านั้น มุสลิมทุกคนจะต้องเรียนรู้ทั้งพิธีกรรมเหล่านั้นเป็นอย่างดี" ซึ่งทางสมาคมคุรุสัมพันธ์ที่เป็นสมาคมที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางหลักสูตร การเรียนการสอนวิชา

ศาสนาอิสลามเบื้องต้น(พีรคูอิน)ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้

โดยเฉพาะในปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆได้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น สื่อที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนก็มีความจำเป็นที่จะนำมาใช้เพิ่มขึ้น ซึ่งการเรียนการสอนในเรื่องของศาสนาด้วยแล้ว จำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธา และนำไปใช้ปฏิบัติอย่างถูกต้องในชีวิตประจำวัน ยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้น และในปัจจุบันผู้เรียนที่เป็นมุสลิมมิใช่จะเรียนแต่เฉพาะวิชาสามัญเท่านั้น จะต้องศึกษาวิชาศาสนาอิสลามด้วย ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาก็ไม่มาก ต้องใช้เวลาช่วงที่ว่างเว้นจากการเรียนวิชาสามัญตามโรงเรียนปกติ ตามที่ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถม, 2526 อ้างถึงใน บือราเฮ็ม มะฮูฮะ, 2527) ได้กล่าวว่า " นักเรียนมุสลิมซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องศึกษาหาความรู้ จำเป็นต้องศึกษาหลักธรรมทางศาสนาอิสลามจากผู้ที่อยู่ในชุมชน โดยทั่วไปแล้วมีการเรียนในตอนเช้าก่อนไปโรงเรียน ตอนเย็นหรือเวลาค่ำเมื่อกลับจากโรงเรียนแล้ว นอกจากนี้ยังมีการเรียนในวันเสาร์ วันอาทิตย์ อีกด้วย " จากเหตุผลดังกล่าว ดังนั้นความจำเป็นในการใช้สื่อการสอน ใช้นวัตกรรมทางการเทคโนโลยีการศึกษาก็น่าจะมีมากขึ้น

การยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีข้อจำกัดมากมายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของสังคม วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย และกิจกรรมหลายๆอย่างในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ พัชรา สายหู (2518) ได้กล่าวไว้ว่า "ศาสนาอิสลามมีส่วนสำคัญในชีวิต และถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมและสังคมของคน และมีผลต่อทัศนคติทางการศึกษาของชาวมุสลิม" ดังนั้นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่จะนำมาใช้ใน เรื่องของการสอนศาสนาอิสลาม จะต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย

นอกจากนี้ครูสอนศาสนาอิสลามก็มีความแตกต่างจากครูสอนวิชาสามัญทั่วไป เนื่องจากศาสนานั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เป็นเรื่องของความศรัทธา บุคคลที่จะเป็นครูสอนศาสนาอิสลามได้นั้นจะต้องมีความรู้ทางศาสนาอย่างแตกฉาน ไม่เฉพาะแต่ผู้ที่มีวุฒิหรือ

ปรารถนาทำงานที่นั่นที่สามารถเป็นครูสอนได้ แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้เฝ้าหาความรู้ศึกษาด้วยตนเอง เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในกรอบ เคร่งครัดในศาสนาและเป็นผู้ยอมรับของสังคมนั้นๆ ผู้นั้นก็อาจได้รับการยกย่องให้เป็นผู้สั่งสอนเขาเหล่านั้นในสังคมนั้นๆ ได้ ส่วนมากครูสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จบการศึกษาเฉพาะวิชาการทางด้านศาสนาเท่านั้น ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการเรียนการสอนมาก่อน และมีความเชื่อว่าครูนั้น เป็นผู้ทำงานสืบต่อท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) ผู้เป็นศาสดา ดังนั้นเมื่อครูทอชิงงานหนึ่งของท่านมาปฏิบัติ ครูจะต้องศึกษาจวิศวัตโคศชอบของท่านนบีมุฮัมมัด (ช.ล.) แล้วนำมาปฏิบัติ ไม่ว่าจะ เป็นคุณสมบัติ และอุปนิสัยจิตใจของครูก็ต้องพยายามเลียนแบบท่านให้มากที่สุด (มีรวาน สะมะฮุน 2532) ศาสนาอิสลามนั้นได้เน้นหน้าที่สืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีเป็นพิเศษ ดังนั้นครู อาจารย์ โตะครู (ครูสอนวิชาศาสนาอิสลาม) ย่อมจะมีบทบาทมาก เพราะถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาก่อนและต้องเป็นบุคคลที่เป็นผู้รู้ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียน (อ่ำรุ่ง สุทธศาสตร์, 2532) จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ยังไม่ได้ทำการเรียนการสอนตามระดับที่จัดไว้เป็นชั้นตอน โดยมากมีการสอนตามการสอนมาแต่โบราณ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจหรือความคิดเห็นของโตะครู ผู้เป็นเจ้าของโรงเรียนเป็นหลัก (ฉรงฤกษ์ สักการฉรงค์, 2527) และไพสิษฐ์ ชีวะกุล (2532) ยังกล่าวว่า "ทางด้านผู้บริหารโรงเรียน (โตะครู ครูสอนศาสนา) ไม่มีความรู้ทางการบริหาร ธุรการ และทางวิชาการ เป็นผลให้บุคลากรในโรงเรียนอยู่กันโดยปราศจากระบบ" ซึ่งสอดคล้องกับปรีดา ประพฤติชอบ (2526) ที่กล่าวว่า "วิธีการเรียนการสอนที่มีอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นล้ำสมัย โดยเฉพาะศาสนาอิสลามควรจะมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านเนื้อหาวิชา วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอน" แต่ทั้งนี้ ไพสิษฐ์ ชีวะกุล (2532) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาว่า "การนำสิ่งใหม่เข้ามาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะ เป็นหลักสูตร สื่อการสอน วิธีการสอน เทคโนโลยี ควรคำนึงถึง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สังคม และความเชื่อของมุสลิมเป็นหลักและควรวีใช้เวลาในการนำเข้าคือค่อยเป็นค่อยไป" การพัฒนาการเรียนการสอนศาสนาอิสลามนั้น ในปัจจุบันถือว่ามีความจำเป็น ดังที่ อับดุลฮากีม วันแอะเลาะ (2534) ได้กล่าวว่า "ในสภาวะทางสังคมหากเราจะคู่วิธีการสอนเหมือนกับวิธีการที่มีอยู่เดิมในสมัยที่ผ่านพ้นมานั้น ไม่เหมาะสมกับยุคสมัยนี้เสียแล้ว"

ในยุคสมัยนี้มีวิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลง แน่นนอนครูสอนศาสนาจะต้องมีบทบาทและภารกิจที่ไม่อยู่กับที่ แต่จะต้องมีพัฒนาการ" ซึ่งสอดคล้องกับวิศรุต เลาะวิถี (2536) ที่กล่าวว่า " การสอนศาสนาแบบเก่าที่เราเคยพบเห็นในอดีตนั้น ปัจจุบันกำลังสูญหายไปเรื่อยๆ ซึ่งอาจจะถือว่าเป็นนิมิตหมายอันดีอย่างหนึ่ง ที่ครูสอนศาสนาอิสลามเองได้มีการพิจารณาในพฤติกรรมการสอนของตน และพยายามปฏิรูปตัวเองให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนศาสนา และสภาวะการณของสังคมปัจจุบัน " เฉากเช่นโครงการแห่งอัลลอฮ์ได้บัญญัติไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ดังนี้ "แท้จริงอัลลอฮ์จะไม่ทรงเปลี่ยนแปลงสภาพของประชาชาติใด จนกว่าเขาจะเปลี่ยนแปลงสภาพของเขาเองเสียก่อน" นั่นก็คือจะต้องมีการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอันดับแรก เพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน การที่ครูสอนศาสนาอิสลาม จะมีการพัฒนาการเรียนการสอนเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาเป็นสำคัญด้วย แต่การที่ครูสอนศาสนาอิสลามจะยอมรับนวัตกรรมการเรียนทางเทคโนโลยีการศึกษาเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับมูลเหตุปัจจัยหรือข้อควรคำนึงต่างๆ ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งตัวการสนับสนุนหรือตัวอุปสรรคที่คอยสกัดกั้นไม่ให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้

จากความเป็นมาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งองค์ประกอบที่จะศึกษานั้นมีอยู่ด้วยกัน 5 ด้าน คือ ด้านสถานภาพของครูผู้สอน ด้านประเภทของนวัตกรรมที่ครูใช้ ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม โดยจะทำการศึกษาจากครูผู้สอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากว่าเขตการศึกษา 1 นี้มีหน่วยสอนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสมาคมครูสัมพันธ์มากที่สุดถึง 17 หน่วยสอน มีโรงเรียนประจำกระจายถึง 164 โรงเรียน (สถิตินักเรียนปีการศึกษา 2535/36) ซึ่งเป็นเขตการศึกษาในส่วนกลาง และเหตุผลอีกอย่างก็คือ นักเรียนมุสลิมส่วนใหญ่ในเขตนี้ไม่มีโอกาสได้เรียนวิชาศาสนาอิสลามในโรงเรียนสามัญ เช่นเดียวกับนักเรียนมุสลิมในเขตจังหวัดทางภาคใต้

ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน และการแพร่กระจายนวัตกรรมทางเทคโนโลยี การศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ กับองค์ประกอบด้านสภาพของครูผู้สอน ด้านประเภทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่ครูใช้ ด้านสภาพสังคมของครูในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรมฯ
2. เพื่อศึกษาการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ของครูสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบด้านสภาพของครูผู้สอน ด้านประเภทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่ครูใช้ ด้านสภาพสังคมของครูในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรมฯ ว่าองค์ประกอบใดที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นครูสอนศาสนาอิสลามที่เป็นสมาชิกประเภทสามัญของสมาคมครูสัมพันธ์ ที่สอนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ที่ใช้หลักสูตรและตำราเรียน ของสมาคมครูสัมพันธ์ เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ
2. องค์ประกอบในการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ของครูสอนศาสนาอิสลามที่ศึกษาในครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาองค์ประกอบเฉพาะด้าน ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านสภาพของครูผู้สอน มีดังนี้

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 วุฒิการศึกษา

2.1.3.1 วุฒิสำมัญ

2.1.3.2 วุฒิทางศาสนา

2.1.4 ประสบการณ์การสอน

2.1.5 ระดับชั้นที่สอน เฉพาะระดับชั้น 3 - 6 เท่านั้น เนื่องจาก
ระดับชั้น 1 - 2 สมาคมครูสัมพันธ์ยังไม่ได้จัดให้มีข้อสอบมาตรฐาน สำหรับทดสอบ

2.1.6 รายได้ที่ได้รับจากโรงเรียน

2.1.7 ความรู้และประสบการณ์ ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

การศึกษา

2.2 องค์ประกอบด้านประเภทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษามีดังนี้

2.2.1 ประเภทวิธีการ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนการสอนเป็นคณะ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ ฯลฯ

2.2.2 ประเภทวัสดุ เช่น บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน สื่อประสม ฯลฯ

2.2.3 ประเภทอุปกรณ์ เช่น วัสดุทัศน สไลด์ วิทยุ เทป คอมพิวเตอร์

ช่วยสอน ฯลฯ

2.3 องค์ประกอบด้านสภาพสังคมของครูในโรงเรียน มีดังนี้

2.3.1 ความสัมพันธ์ของครูในโรงเรียน

2.3.2 บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน

2.3.3 ประสบการณ์ของครูในโรงเรียน

2.3.4 ความรับผิดชอบของครูในโรงเรียน

2.3.5 ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ของครูในโรงเรียน

2.4 องค์ประกอบด้านการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน มีดังนี้

2.4.1 มีแผนการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาใน

โรงเรียน

- 2.4.2 การสนับสนุนด้านงบประมาณ
- 2.4.3 การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์
- 2.4.4 การสนับสนุนด้านการศึกษาอบรม
- 2.4.5 การสนับสนุนด้านแหล่งการศึกษาค้นคว้า
- 2.5 องค์ประกอบด้านคุณสมบัติของนวัตกรรม มีดังนี้
  - 2.5.1 ค่าใช้จ่ายในการจัดหานวัตกรรม
  - 2.5.2 ความสะดวกในการใช้นวัตกรรม
  - 2.5.3 ความเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูป
  - 2.5.4 ความชากง่ามในการใช้นวัตกรรม
  - 2.5.5 ความกลมกลืนกับสภาพสังคมเดิม

3. กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวัด การยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม คือ

3.1 การตระหนักถึงความสำคัญ ความสนใจ และประโยชน์ของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา

3.2 พฤติกรรมการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อมาพัฒนาตนเองและงานของตน

3.3 ผลของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่มีต่อตัวนักเรียน คอครู เพื่อนร่วมงานหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นๆตลอดจนต้นทุนการผลิตวัสดุอุปกรณ์เพื่อสนองตอบนวัตกรรม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง แนวคิด วิธีการ ตลอดจนวัสดุและอุปกรณ์ใหม่ๆ อันเป็นผลผลิตทางวิทยาศาสตร์มาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประเภทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประเภทวิธีการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ การสอนเป็นคณะ ฯลฯ หรือประเภทวัสดุ เช่น ชุดการสอน สื่อประสม ฯลฯ หรือ

ประเภทอุปกรณ์ เช่น วิกิพีเดีย สไลด์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ

3. การยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเห็นคุณค่ามีความสนใจ มีความยินดีที่จะนำไปทดลองใช้ เปลี่ยนแปลงการกระทำ

4. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึงปัจจัยบางประการ ที่สัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบด้านสภาพของครูผู้สอน ด้านประเภทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่ครูใช้ ด้านสภาพสังคมในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน และด้านคุณสมบัติของนวัตกรรมฯ

5. สภาพภาพของครูผู้สอน หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของครูผู้สอนซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน โรงเรียน และประสบการณ์ความรู้ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา

6. สภาพสังคมของครูในโรงเรียน หมายถึง สภาพทั่วไปของโรงเรียน ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูในโรงเรียน บรรยากาศทางวิชาการ ประสบการณ์ของครู ความรับผิดชอบของครู และความสนใจในการศึกษาหาความรู้ของครูในโรงเรียน

7. การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้บริหารส่งเสริมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ประกอบด้วย การมีแผนพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาในโรงเรียน การสนับสนุนด้านงบประมาณ การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ การสนับสนุนด้านการศึกษาอบรม การสนับสนุนด้านแหล่งศึกษาค้นคว้า และการให้ขวัญกำลังใจกับครูในโรงเรียน

8. คุณสมบัติของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของนวัตกรรมที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อ จัดหานวัตกรรม ความสะดวกในการใช้นวัตกรรม ความเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูป ความยากง่ายในการใช้นวัตกรรมและความกลมกลืนกับสภาพสังคมเดิม

9. ครูสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง ครูที่สอนศาสนาอิสลามของโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรของสมาคมครูสัมพันธ์ เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นสมาชิกประเภทสามัญของสมาคมครูสัมพันธ์

10. โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่ใช้หลักสูตรและตำราเรียนของสมาคมครูสัมพันธ์ ที่อยู่ในเขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ ที่สอนในตอนเย็นหลังจากเลิกเรียนวิชาสามัญ และในวันเสาร์ และวันอาทิตย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมทางเทคโนโลยี การศึกษาของครูสอนศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเผยแพร่นวัตกรรม
2. เพื่อเป็นแนวทางของผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม ได้นำผลการวิจัยนี้ ไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามกับครูสอนศาสนาอิสลามต่อไป
3. ทำให้ทราบถึงประเภทของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา ที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับของครูสอนศาสนาอิสลาม เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแพร่ให้สอดคล้องกับความสนใจและยอมรับของครูสอนศาสนาอิสลาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

